

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA
2015 – 2017**

Prudnik 2015

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	- 3 -
I. CEL PROGRAMU.....	- 4 -
II. REALIZATORZY PROGRAMU.....	- 5 -
III. ANALIZA OMAWIANEGO PROBLEMU SPOŁECZNEGO.....	- 5 -
IV. SYSTEM OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ.....	- 7 -
4.1 Piecza zastępcza a zadania własne powiatu.....	- 7 -
4.2 Formy pieczy zastępczej.....	- 9 -
V. CHARAKTERYSTYKA RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO POWIECIE PRUDICKIM.....	W - 9 -
5.1 Pomoc instytucjonalna w powiecie prudnickim.....	- 10 -
5.2 Rodzinna piecza zastępcza w powiecie prudnickim.....	- 12 -
VI. DIAGNOZA POTRZEB, ZAGROŻEŃ ORAZ MOŻLIWOŚCI WSPARCIA DZIECKA I RODZINY.....	- 16 -
6.1 Zasoby instytucjonalne w powiecie prudnickim.....	- 18 -
VII. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W POWIECIE PRUDNICKIM NA LATA 2015 - 2017.....	- 19 -
VIII. CELE SZCZEGÓŁOWE I HARMONOGRAM ZADAŃ DO REALIZACJI W RAMACH 3- LETNIEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	- 20 -
IX. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	- 20 -
X. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ ORAZ WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU.....	- 21 -
-	-

WSTĘP

W dobie licznych przemian społeczno – ekonomicznych, postępu nauki i techniki, rosną wymagania w stosunku do rodziny, dlatego też istotne znaczenie ma właściwe wypełnianie funkcji i zadań opiekuńczo – wychowawczych. Rodzina dysfunkcyjna, zdeorganizowana, aspołeczna zawsze stanowiła duże zagrożenie dla wychowujących się w niej dzieci. Często bowiem dochodziło w niej do nadużyć, przemocy, zaniedbań, a także niezaspokajania podstawowych potrzeb.

W świetle Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dziecko pozbawione właściwej opieki ze strony rodziców biologicznych może zostać umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, placówce interwencyjnej, placówkach typu rodzinnego, bądź specjalistycznie – terapeutycznego¹. Rodzina zastępcza, obok rodziny adopcyjnej, niewątpliwie jest jedną z najpopularniejszych i najbardziej optymalnych form opieki kompensacyjnej nad dzieckiem opuszczonym.

Ponadto Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. poz.135) określa:

- 1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- 3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 5) zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Udzielenie wsparcia rodzinom, aby prawidłowo wykonywały swoje funkcje jest istotnym zadaniem polityki rodzinnej państwa. W/w wsparcie rodzina winna otrzymywać od instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających w lokalnym środowisku. Należy więc dostosowywać system opieki nad dzieckiem i rodziną, funkcjonujący w powiecie prudnickim do aktualnych potrzeb.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Natomiast system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Warto zaznaczyć, iż istota Program jest zgodna z ogólną koncepcją strategii opracowanej w tym zakresie na poziomie województwa oraz kierunkami polityki prorodzinnej. Ponadto obejmuje ona wypracowane i już obowiązujące standardy w zakresie pomocy rodzinie i dziecku w Polsce, a co istotne stanowi kontynuację opracowanego już w 2014 roku Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.

¹ Art.101, Dz.U.2011 Nr 194, poz. 887

I. CEL PROGRAMU

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest w szczególności, art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. poz. 135) Do zadań powiatu należy bowiem m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 9 czerwca 2011r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. Nr poz. 135 z późn. zm.);
- 2) ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012r. poz. 788 z późn. zm.)
- 3) ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012, poz. 1356 z późn. zm.);
- 4) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012r. poz.124);
- 5) ustawę z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013, poz. 594 z późn. zm.);
- 6) ustawę z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);
- 7) ustawę z dnia 23.01.2009r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206, z późn. zm.);
- 8) ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.);
- 9) ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595);
- 10) ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014, poz. 1118);
- 11) ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz.1362 , z późn. zm.);
- 12) ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2013r., poz. 182 z późn. zm.);
- 13) ustawę z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 231, poz. 1375)

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190. Starosta Prudnicki wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy w Prudniku jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej Zarządzeniem Nr 93/2011 z dnia 28 listopada 2011r.

Istotą Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest więc precyzowanie celów, których realizację przewiduje się na okres 3 lat. Dzięki opracowaniu programu możliwe stanie się szczegółowe zidentyfikowanie potrzeb oraz zorganizowanie przyszłych działań. W związku z powyższym, dominującą część dokumentu stanowi diagnoza i opis przedsięwzięć jakie

samorząd terytorialny oraz podmioty działające w obrębie pomocy społecznej i opieki nad dzieckiem oraz rodziną winny podjąć w latach 2015- 2017. Program precyzuje działania podejmowane na rzecz realizacji założonych celów, oraz wskazuje podmioty bezpośrednio odpowiedzialne za ich wdrażanie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017 będzie realizowany na terenie Powiatu Prudnickiego, w 4 gminach. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, od 2015 roku i będzie kontynuowane do 2017 roku włącznie. Zadania zaplanowane do realizacji w ramach programu będą wdrażane w formie ciągłej.

II. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami programu są organy realizujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawowo do realizacji w/w zadań są: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, sądy i ich organy pomocnicze, instytucje oświatowe, podmioty lecznicze, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje społeczne oraz środowiska lokalne. Organy administracji samorządowej współdziałają w niesieniu pomocy na rzecz omawianej grupy społecznej. Należy pamiętać, iż lista realizatorów jest otwarta i może być wzbogacona o nowych partnerów.

Nie mniej jednak głównym realizatorem programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które zostało wyznaczone na Organizatora Pieczy Zastępczej w Powiecie Prudnickim.

III. ANALIZA OMAWIANEGO PROBLEMU SPOŁECZNEGO

Pierwszym i podstawowym zadaniem jakie staje przed właściwie funkcjonującą rodziną, jest podejmowanie działań opiekuńczych. Według Z. Dąbrowskiego opieka oznacza pewien rodzaj działalności, podejmowanej przez osoby bądź instytucje, mającej polegać na zaspokajaniu potrzeb podopiecznego, w sytuacji gdy on sam trwale bądź przejściowo, częściowo lub całkowicie, nie jest w stanie samodzielnie ich zaspokoić.² Wszelkie działania opiekuńcze rodziny podejmowane są w celu organizacji normalnych warunków do zaspokajania powyższych potrzeb. S. Kawula dodaje, że działania opiekuńcze w rodzinie mogą polegać m.in. na: stwarzaniu materialnych warunków życia (mających wpływ np. na organizację i sposób spędzania czasu wolnego), stwarzaniu psychicznych warunków życia człowieka (decydujących o zaspokajaniu podstawowych potrzeb kulturalnych, kształtowaniu więzi społecznych, itp.). Ten sam autor wymienia kilka kierunków działalności opiekuńczej rodziny: działalność podstawową, stymulującą, asekuracyjną, kompensacyjną, ratowniczą. Działalność ratowniczą w rodzinie zastępczej możemy wykluczyć, bowiem fakt ustanowienia tej formy opieki sam w sobie stanowi już działalność o charakterze ratowniczym, bowiem doszło tu już do przejęcia obowiązków rodzicielskich przez inne osoby. Działania opiekuńcze o charakterze podstawowym, czyli takie, które mają zapewnić członkom rodziny warunki niezbędne do normalnego funkcjonowania, tj.: korzystania z dóbr kulturalno-oświatowych,

² Z. Dąbrowski. Pedagogika opiekuńcza, Olsztyn 2006, s 81 - 83

odpowiedniego spędzania czasu wolnego i do nauki szkolnej są bardzo istotne. Działania stymulujące łączą się z określonym stanem możliwości i potrzebami opiekuńczymi członków rodziny, które obejmują: pobudzanie rozwoju fizycznego i umysłowego dziecka przez rodzinę czy szkołę lub inne instytucje opiekuńczo-wychowawcze. Z kolei działania o charakterze kompensacyjnym prowadzą się do wyrównywania pewnych braków przy pomocy specjalistów czy instytucji wspierających rodzinę w radzeniu sobie z trudnościami o różnym charakterze.

Rodzina zastępcza stanowi środowisko opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci, niemogących przez jakiś czas przebywać z własnymi rodzicami, pozbawionymi całkowicie lub częściowo władzy rodzicielskiej, do czasu unormowania się sytuacji życiowej dziecka.

Praca opiekunów zastępczych jest związana z ciągłym przewyżnianiem trudnych sytuacji, wynikających z licznych najczęściej negatywnych doświadczeń dzieci przyjętych na wychowanie, tj. choroby, sieroctwa, przemocy, zagrożenia życia, alkoholizmu rodziców i innych. Wyrównywanie braków i niedoskonałości rozwoju biologicznego, psychicznego, społecznego, kulturalnego dziecka osamotnionego jest przypisane opiekunom zastępczym. Lecz by mogli oni prawidłowo wypełniać swoje zadania powinni być wspomagani przez różne instytucje.

Działalność wspomagającą rodziców zastępczych może przybierać charakter pomocy bądź wsparcia. Pomoc jest kategorią zachowań prospołecznych, które mają na celu polepszenie czyjejś sytuacji, albo zapobieżenie pogorszeniu się zaistniałego stanu.³ Przejawiać się może w różnych dziedzinach i formach (np. dostarczanie środków materialnych, porady, pomoc pedagogiczna, prawna, medyczna). Ma na celu wzmocnienie sił w chwilach trudnych, usuwanie przeszkód trudnych do pokonania jednostce, oparta jest na możliwości spożytkowania wszystkich sił ludzkich. Pomoc społeczna w Polsce może, według W. Ciczkowskiego, przybierać charakter finansowy, rzeczowy, usługowy, instytucjonalny, psychopedagogiczny.⁴ W pojęciu pomocy nie akcentuje się odpowiedzialności za korzystającego z niej, ani też jego ubezwłasnowolnienia, a jej skuteczność zależy od współpracy osób udzielających pomocy i korzystających z niej. Z kolei wsparcie rozumiane może być jako zaspokojenie potrzeb w sytuacjach trudnych, gwarantowane przez osoby znaczące i grupy odniesienia, albo też rodzaj interakcji społecznej, podjętej przez jednego lub obu uczestników w sytuacji trudnej, stresowej lub krytycznej.⁵ Wśród podstawowych rodzajów wsparcia można wymienić:

- 1) wsparcie emocjonalne- przekaz emocji uspokajających, odzwierciedlających troskę, stworzenie poczucia opieki, przynależności;
- 2) wsparcie informacyjne- wymiana informacji w celu zrozumienia sytuacji;
- 3) wsparcie instrumentalne- przekaz informacji o konkretnych sposobach postępowania;
- 4) wsparcie rzeczowe- świadczona pomoc materialna, rzeczowa;
- 5) wsparcie duchowe- opieka hospicyjna, pomoc wobec bólu i cierpienia.⁶

³ B. Hajduk, w: Encyklopedia Pedagogiczna XXI wieku, (red.) T. Pilch, Warszawa 2005, s.623

⁴ W. Ciczkowski, Pomoc społeczna, w: Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej, (red.) D. Lalak, T. Pilch, Warszawa 1999, s.196-197

⁵ H. Sęk, R. Cieślak, Wsparcie społeczne – sposoby definiowania, rodzaje i źródła wsparcia, wybrane koncepcje teoretyczne, w: Wsparcie społeczne, stres i zdrowie, (red.) H. Sęk, R. Cieślak, Warszawa 2004, s.14-18

⁶ tamże

IV. SYSTEM OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego opieka jest instytucją prawnorodzinną; jedną z jej form jest opieka nad małoletnim, który nie pozostaje pod władzą rodzicielską. Rodzice dziecka wykonując władzę rodzicielską ponoszą wspólną odpowiedzialność za wychowanie i rozwój dziecka oraz za najlepsze zabezpieczenie jego interesów. Sprawowanie pieczy nad osobą i majątkiem dziecka, wychowanie dziecka jest szczególnym obowiązkiem rodziców wynikającym z ich władzy rodzicielskiej.

Państwo i inne podmioty pełnią wyłącznie funkcje wspierające. Mogą również pełnić funkcje zastępcze, ale tylko wówczas gdy dziecko nie znajduje się z różnych względów pod bezpośrednią pieczą rodziców lub gdy piecza ta jest sprawowana przez rodziców w sposób krzywdzący dziecko. Nadrzędną zasadą rozstrzygającą o sposobie i kierunku sprawowania opieki jest "dobro dziecka". Piecza zastępcza jest to więc opieka, którą sprawuje się nad dzieckiem przebywającym poza swoim środowiskiem rodzinnym. Piecza zastępcza jest sprawowana przez osoby lub powołane do tego instytucje, która jest ustanawiana na mocy orzeczenia sądowego.

Powyżej wymienione normy zawarte są w ustawie zasadniczej (art. 48, art. 72), ustawach niższego rzędu (m.in. w ustawie Kodeks rodzinny i opiekuńczy, w ustawie o systemie oświaty), aktach prawa międzynarodowego ratyfikowanych przez Polskę (m.in. w Konwencji o prawach dziecka ONZ - art. 3, art. 5, art. 9, art. 18).

W obecnie funkcjonującym systemie opieki nad dzieckiem, pomoc dziecku oparta jest na dwóch typach ingerencji w sprawy rodziny:

- 1) wsparcie dziecka i rodziny poprzez pomoc materialną, doradztwo, terapię, mediacje,
- 2) stałe lub okresowe umieszczenie dziecka w zastępczym środowisku wychowawczym.

Wsparcie dziecka i rodziny poprzez pomoc materialną i doradztwo świadczone jest głównie w ramach instytucji funkcjonujących w resorcie edukacji oraz instytucji funkcjonujących w resorcie opieki społecznej. Swoją rolę w świadczeniu pomocy tego typu mają również organizacje społeczne i wyznaniowe.

4.1 Piecza zastępcza a zadania własne powiatu

Zgodnie z zapisem art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy:

1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;

2) **zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;**

3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;

4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;

5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;

6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:

a) grup wsparcia,

b) specjalistycznego poradnictwa;

8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;

9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;

10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;

11) prowadzenie rejestru danych, o którym mowa w art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

13) finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3

15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8.

W związku z powyższym mnogość zadań przypisanych powiatom skutkuje podejmowaniem aktywności w zakresie rozwoju pieczy zastępczej z uwzględnieniem posiadanych przez powiat możliwości, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych.

4.2 Formy pieczy zastępczej

Pieczka zastępcza w Polsce sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Zgodnie z art. 39 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej **formami rodzinnej pieczy zastępczej są:**

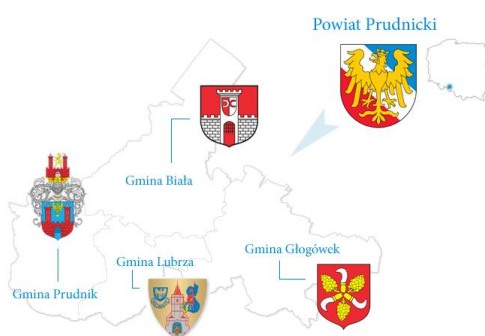
- 1) rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona,
 - b) niezawodowa,
 - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
- 2) rodzinny dom dziecka.

Instytucjonalna pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

V. CHARAKTERYSTYKA RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO W POWIECIE PRUDICKIM

Powiat Prudnicki położony jest w południowej części województwa opolskiego, u podnóża Sudetów, na pograniczu dwóch krain geograficznych - Płaskowyżu Głubczyckiego i Gór Opawskich.

Rysunek 1. Mapa powiatu prudnickiego⁷

Liczba mieszkańców wg. gmin		
Gmina	Liczba mieszkańców w 2012r.	Liczba mieszkańców w 2013r.
Biała	10 972 mieszkańców	10 827 mieszkańców ↓
Głogówek	13 715 mieszkańców	13 682 mieszkańców ↓
Lubrza	4 386 mieszkańców	4 363 mieszkańców ↓
Prudnik	28 183 mieszkańców	27 956 mieszkańców ↓

Tab. 1 Liczba mieszkańców wg. gmin w latach 2012 – 2013r.⁸

⁷ Źródło: http://powiatprudnicki.pl/strona-podstawowe_informacje_o_powiecie.html

5.1 Pomoc instytucjonalna w powiecie prudnickim

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku zgodnie z Postanowieniem Sądu poszukuje dla dzieci miejsc w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie naszego powiatu oraz w powiatach ościennych.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jako jedna z form instytucjonalnej opieki:

1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;

2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;

3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;

4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;

5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;

6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;

7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jest prowadzona jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

1) socjalizacyjnego;

2) interwencyjnego;

3) specjalistyczno-terapeutycznego;

4) rodzinnego.

Dom Dziecka w Głogówku jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego.

Dom Dziecka w Głogówku jest placówką posiadającą 28 miejsc, zapewniająca całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej.

Zgodnie z zapisem art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan jego zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2. W razie konieczności umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego rodzeństwa, za zgodą dyrektora tej placówki

⁸Na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Statystycznego

oraz po uzyskaniu zezwolenia wojewody, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci, nie więcej jednak niż 10.

Warto dodać, iż ustawodawca ustanowił liczbę dzieci umieszczonych w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych w zakresie przepisów przejściowych i tak art. 230 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje iż, **liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w art. 229 ust. 1-3 i 7, po upływie okresu, o którym mowa w art. 229 ust. 8, nie dłużej jednak niż do dnia 1 stycznia 2021 r., nie może być wyższa niż 30.**

Miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej w Głogówku w latach 2012 - 2014 przedstawia się następująco:

Miesięczny koszt utrzymania jednego wychowanka w Domu Dziecka w Głogówku	
2012 r.	3 373, 53 zł
2013 r.	3 567,00 zł
2014 r.	3 365,16 zł
2015 r.	3 429, 23 zł

Tab. 2 Miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Głogówku w latach 2012- 2015⁹

Według stanu na 31.12.2014r. w Domu Dziecka w Głogówku przebywało 28 wychowanków. Na koniec 2014 roku podpisanych było 12 porozumień, a 4 porozumienia były w trakcie podpisywania, gdyż w placówce umieszczone zostały dzieci pochodzące z innych powiatów.

Za dzieci pochodzące z terenu powiatu prudnickiego i przebywające w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Głogówku oraz w placówkach na terenie innych powiatów koszty ponosi Powiat Prudnicki. Na koniec 2014 roku w placówkach na terenie innych powiatów przebywało 6 dzieci i z tymi powiatami są zawarte porozumienia o zwrocie kosztów pobytu za dzieci pochodzące z terenu Powiatu Prudnickiego: - 2 dzieci przebywało na terenie powiatu oleskiego, gdzie miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka wynosił 3 041,00 zł (słownie: trzy tysiące czterdzieści jeden złotych) oraz 4 dzieci na terenie Powiatu Częstochowskiego z miesięcznym kosztem utrzymania jednego dziecka w wysokości 3 911,16 zł (słownie: trzy tysiące dziewięćset jedenaście złotych 11/100)

⁹ Opracowanie własne

5.2 Rodzinna piecza zastępcza w powiecie prudnickim

Rodzinna piecza zastępcza to system pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi rodziny zawodowe, spokrewnione i niezawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka

- **rodzina zastępcza spokrewniona** – rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, będący/będąca krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,

- **rodzina zastępcza niezawodowa** – rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, nie będący krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,

- **zawodowa rodzina zastępcza, pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – rodzina zastępcza, w której umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej,

- **zawodowa specjalistyczna** – rodzina zastępcza, w której umieszcza się w szczególności dzieci niepełnosprawne i dzieci skierowane na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi,

- **rodzinny dom dziecka** – tworzony jest przez małżonków lub osobę nie pozostającą w związku małżeńskim, sprawujące opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku w oparciu o własne dane przedstawia sytuację z zakresu rodzicielstwa zastępczego obrazującą lata 2012 – 2014

Rodzinna piecza zastępcza	2012 rok	2013 rok	2014 roku
Rodziny zastępcze spokrewnione, z tego:	55	62	60
z 1 przyjętym dzieckiem	33	41	44
z 2 przyjętymi dziećmi	18	18	15
z 3 i więcej przyjętymi dziećmi	4	3	1
Rodziny zastępcze niezawodowe, z tego:	27	29	33
z 1 przyjętym dzieckiem	12	17	20
z 2 przyjętymi dziećmi	8	8	7
z 3 przyjętymi dziećmi	6	2	4
z 4 i więcej przyjętymi dziećmi	1	2	1

Rodziny zastępcze zawodowe	0	1	1
bez dziecka	0	0	0
z 1 przyjętym dzieckiem	0	0	0
z 2 przyjętymi dziećmi	0	0	0
z 3 przyjętymi dziećmi	0	0	0
z 4 i więcej przyjętymi dziećmi	0	1	1
Rodzinne domy dziecka	0	1	1
z 1-3 przebywających dzieci	0	0	0
z 4-8 przebywających dzieci	1	1	1
z 9 i więcej przebywających dzieci	0	0	0

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku w okresie realizacji poprzedniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej powołało 1 rodzinę zastępczą zawodową oraz 1 rodzinny dom dziecka.

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w okresie 2012 – 2014

Typ rodzinnej pieczy zastępczej	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Rodziny zastępcze spokrewnione	72	82	77
Rodziny zastępcze niezawodowe	41	39	54
Rodziny zastępcze zawodowe	0	6	6
Rodzinne domy dziecka	0	7	6

Powody umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej

Powód umieszczenia w pieczy zastępczej	2012 rok		2013 rok		2014 rok	
	Rodzina spokrewniona	Rodzina niezawodowa	Rodzina spokrewniona	Rodzina niezawodowa	Rodzina spokrewniona	Rodzina niezawodowa
sieroctwo	0	7	0	8	0	8
pólsieroctwo	6	1	6	0	6	0
uzależnienie rodziców od alkoholu	20	17	13	7	13	7
przemoc w rodzinie	3	0	1	1	1	1

bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	53	25	53	25	53	25
niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	3	0	3	0	3	0
długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	0	0	0	0	0	0
ubóstwo	0	0	0	0	0	0
bezrobocie	0	0	0	0	0	0
nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	0	1	0	1	0	1
pobyty za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	2	2	2	2	2	2

Wiek dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2012 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci										
		w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach zastępczych zawodowych			w rodzinnych domach dziecka	w placówkach opiekuńczo-wychowawczych				
				ogółem	w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniących funkcję specjalistyczną		ogółem	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego	typu specjalistyczno-terapeutycznego	typu rodzinnego
	Dzieci w pieczy zastępczej w wieku (ogółem)	72	41	0	0	0	0	31	31	0	0	0
	poniżej 1 roku	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	od 1 roku do 3 lat	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4- 6 lat	18	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	7-13 lat	29	11	0	0	0	0	13	13	0	0	0
	14-17 lat	14	6	0	0	0	0	15	15	0	0	0
	18-24 lat	8	8	0	0	0	0	3	3	0	0	0

**Wiek dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej
w 2013 roku**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci										
	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach zastępczych zawodowych			w rodzinnych domach dziecka	w placówkach opiekuńczo-wychowawczych				
			ogółem	w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniących funkcję specjalistyczną		ogółem	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego	typu specjalistyczno-terapeutycznego	typu rodzinnego
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku (ogółem)	82	39	6	0	0	7	30	30	0	0	0
poniżej 1 roku	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
od 1 roku do 3 lat	7	1	1	0	0	5	0	0	0	0	0
4- 6 lat	8	4	3	0	0	1	0	0	0	0	0
7-13 lat	39	18	1	0	0	0	9	9	0	0	0
14-17 lat	15	4	0	0	0	0	18	18	0	0	0
18-24 lat	13	11	0	0	0	0	3	3	0	0	0

**Wiek dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej
w 2014 roku**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci										
	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach zastępczych zawodowych			w rodzinnych domach dziecka	w placówkach opiekuńczo-wychowawczych				
			ogółem	w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniących funkcję specjalistyczną		ogółem	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego	typu specjalistyczno-terapeutycznego	typu rodzinnego
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku (ogółem)	77	54	6	0	0	6	34 (wraz z dziećmi przebywającymi na terenie innych powiatów)	34	0	0	0

Wyszczególnienie	Liczba dzieci											
	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach zastępczych zawodowych			w rodzinnych domach dziecka	w placówkach opiekuńczo-wychowawczych					
			ogółem	w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniących funkcję specjalistyczną		ogółem	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego	typu specjalistyczno-terapeutycznego	typu rodzinnego	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
poniżej 1 roku	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
od 1 roku do 3 lat	4	5	3	0	0	4	0	0	0	0	0	0
4- 6 lat	12	13	3	0	0	2	1	1	0	0	0	0
7-13 lat	24	18	0	0	0	0	8	8	0	0	0	0
14-17 lat	27	8	0	0	0	0	24	24	0	0	0	0
18-24 lat	10	8	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0

Analizując sytuację w okresie 2012 – 2014 roku zauważa się tendencję wzrostową co do potrzeb umieszczania dzieci w wieku od 14 – 17 lat w placówkach opiekuńczo – wychowawczych lub rodzinnych formach opieki zastępczej. Małoletni w przedziale wiekowym 7 – 13 lat stanowią najliczniejszą grupę umieszczanych osób w rodzinnych formach opieki zastępczej, dostrzega się także potrzebę zabezpieczania opieki i wychowania dla usamodzielniających się wychowanków w wieku 18 – 24 lat. Dostrzega się wzrost ilości otrzymywanych zapytań z innych powiatów dotyczących potrzeby umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

VI. DIAGNOZA POTRZEB, ZAGROZEŃ ORAZ MOŻLIWOŚCI WSPARCIA DZIECKA I RODZINY

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- 2) terapii i mediacji;
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Rodzina może otrzymać wsparcie z zasobów gminy przez działania:

- instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny,
- placówek wsparcia dziennego,
- rodzin wspierających.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gminy powinny zatrudniać asystentów rodziny, którzy świadczyliby wsparcie rodzinom przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela przedstawia strukturę zatrudnienia asystentów rodziny w latach 2012 – 2015

L.p	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny		2012	2013	2014	2015
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Biała	0	0	0	0
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Prudnik	0	2	2	2
3.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Głogówek	0	1	1	1
4.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Lubrza	0	0	0	0

Natomiast na poziomie powiatu rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

**Tabela przedstawia strukturę zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej
w latach 2012 – 2015**

L.p	Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	2012	2013	2014	2015
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku	2	2	2	Planowane zatrudnienie 1 koordynatora

Pozyskano także dane obrazujące ilość dzieci porzuconych przez matki w szpitalach po porodzie oraz dzieci odebranych matkom po porodzie na podstawie orzeczenia sądu.

Tabela przedstawia ilość dzieci porzuconych przez matki w szpitalu po porodzie i ilość odebranych matkom dzieci po porodzie na podstawie orzeczenia sądu.

Ilość dzieci porzuconych przez matki w szpitalu po porodzie.					Liczba odebranych matkom dzieci po porodzie na podstawie Orzeczenia Sądu		
L.p.	Szpital	Liczba dzieci			Liczba dzieci		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014
1.	Prudnickie Centrum Medyczne S.A.	1	2	3	0	0	0
2.	Zespół Opieki Zdrowotnej w Nysie	4	7	(do października) 2	6	6	(do października) 2
3.	Samodzielny Zespół Opieki Zdrowotnej w Głubczycach	1	1	1	0	1	2
4.	Samodzielny Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej Nad Matką i Dzieckiem w Opolu.	4	4	1	8	6	3

6.1 Zasoby instytucjonalne w powiecie prudnickim

Na terenie powiatu prudnickiego następujące instytucje, których działanie związane jest z wspieraniem rodziny naturalnej i rodzinnej pieczy zastępczej:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku
- 2) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Prudniku
- 3) Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Prudniku
- 4) Ośrodki Pomocy Społecznej w Prudniku, Lubrzy, Białej i Głogówku
- 5) Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Prudniku
- 6) Sąd Rejonowy w Prudniku, III Wydział Rodzinny i Nieletnich
- 7) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Głogówku
- 8) Środowiskowy Dom Samopomocy w Prudniku
- 9) Świetlice opiekuńczo – wychowawcze, środowiskowe i szkolne
- 10) Stacje Opieki Caritas Diecezji Opolskiej – Biała, Głogówek, Lubrza, Prudnik

- 11) Stowarzyszenie Aktywnej Pomocy Rodzinie – Alternatywa w Prudniku
- 12) Świetlica przy Parafii św. Michała Archanioła w Prudniku
- 13) Stowarzyszenie Przyjaciół i Osób Niepełnosprawnych „ZA GŁOSEM SERCA”
- 14) Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Społeczeństwa „JA i TY” w Prudniku
- 15) Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych Ziemi Prudnickiej
- 16) Przychodnie Lekarskie

VII. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W POWIECIE PRUDNICKIM NA LATA 2015 - 2017

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodziny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Ustawodawca dopuszcza także zawarcie umowy w sytuacji gdy, rodzina zastępcza niezawodowa spełnia warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiada pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wtenczas starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Umowy o utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej zawiera się zgodnie z art. 56 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, który jest ustalony w ramach 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej.

LIMIT NA LATA 2015- 2017		
	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzinny dom dziecka
2015 rok	1	1
2016 rok	1	1
2017 rok	1	1

VIII. CELE SZCZEGÓŁOWE I HARMONOGRAM ZADAŃ DO REALIZACJI W RAMACH 3-LETNIEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Cel nadrzędny programu:

Celem głównym powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 – 2017 jest rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Cele szczegółowe:

1. Upowszechnienie i podniesienie poziomu wiedzy na temat rodzicielstwa zastępczego na terenie Powiatu Prudnickiego
2. Zacieśnianie współpracy z ośrodkami pomocy społecznej oraz innymi podmiotami zobligowanymi do podejmowania działań zmierzających do zapewnienia odpowiedniej opieki dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodziców biologicznych
3. Rozwijanie form wsparcia dla rodzin zastępczych.
4. Kompleksowa pomoc dziecku.
5. Organizowanie integracyjnych festynów/imprez propagujących ideę rodzicielstwa zastępczego.
6. Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszury, ulotki, plakaty) wśród lokalnej społeczności powiatowej.
7. Organizowanie kampanii informacyjno – edukacyjnych dot. tematyki pieczy zastępczej na terenie Powiatu Prudnickiego
8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi ideę rodzicielstwa zastępczego.

W przypadku instytucjonalnej pieczy zastępczej należy podejmować stosowne działania w celu doprowadzenia placówek opiekuńczo – wychowawczych do odpowiednich standardów wymaganych ustawą.

Jako załącznik do Programu opracowano harmonogram działań będący continuum powyższego rozdziału.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Projektowane źródła finansowania Programu pochodzić będzie ze środków powiatowych, pozyskanych z funduszy unijnych i dotacji celowych budżetu państwa.

X. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ ORAZ WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

1. Realizacja celów szczegółowych powierzona zostanie Realizatorom i Parterom Programu działającym na rzecz wspierania rodziny.

2. Monitoring realizacji programu opiera się na analizie wskaźnikowej. Wskaźniki realizacji zadań mają charakter jakościowy i bezpośrednio odnoszą się do oczekiwanych efektów zadań. Monitorowanie Programu będzie procesem systematycznym polegającym na informacji o efektach wdrożonych zadań.

Sprawozdanie z realizacji programu będzie sporządzane co roku i przedłożone Radzie Powiatu w Prudniku po zakończeniu roku kalendarzowego. Analiza danych stanie się podstawą do prowadzonego monitoringu. Na zakończenie okresu trwania programu przewiduje się sporządzenie podsumowania na bazie analizy z rocznych sprawozdań. Prowadzony monitoring, coroczna sprawozdawczość i końcowe podsumowanie dostarczy także informacji na potrzeby planowania Programu a kolejne lata.

3. Program jest dokumentem otwartym i może być wzbogacany o nowe treści.

4. Wskaźnikami realizacji programu będą następujące dane:

- a) liczba rodzin objętych oddziaływaniami terapeutycznymi
- b) liczba szkoleń i warsztatów
- c) ilość specjalistycznych porad udzielonych rodzinom, ilość usług profilaktyczno – wspierających skierowanych do rodzin zastępczych
- d) ilość utworzonych rodzin zastępczych
- e) ilość pozyskanych mieszkań komunalny lub socjalnych dla osób usamodzielniających się
- f) liczba imprez okolicznościowych, pikników integracyjnych promujących ideę rodzicielstwa zastępczego
- g) liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodzin zastępczych
- h) liczba utworzonych grup wsparcia dla rodzin zastępczych i pełnoletnich wychowanków
- i) ilość dzieci korzystających z wypoczynku letniego i zimowego
- j) liczba instytucji i osób zaangażowanych w realizację kampanii promującej ideę rodzicielstwa zastępczego
- k) ilość rozpowszechnionych na terenie Powiatu Prudnickiego ulotek i broszur profilaktyczno - informacyjnych dotyczących pieczy zastępczej

XI. ZAKŁADANE REZULTATY

Pożądanym efektem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017 jest rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą. Oczekiwany rezultatem jest przede wszystkim zwiększenie świadomości społeczności lokalnej o systemie wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Zakłada się, iż podjęte działania spowodują wzrost zainteresowania rodzicielstwem zastępczym natomiast wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowanie nauki i uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych oraz wsparcie i pomoc w zamieszkaniu, zapewni wychowankom poczucie dobrej drogi do pełnego usamodzielnienia.

SZCZEGÓŁOWE DO REALIZACJI W RAMACH 3 LETNIEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Cel strategiczny	Priorytety	Zadania
I. Rozwój i wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej	1. Tworzenie warunków do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej.	1.1. Pozyskanie nowych rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem oraz niezawodowych o charakterze: - rodzinnych domów dziecka, zawodowych rodzin zastępczych i rodzin pomocowych, poprzez prowadzenie naboru kandydatów w ramach opracowanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Prudniku, procedury kwalifikacyjnej, umożliwiającej rzetelne zweryfikowanie kryteriów opisanych w art. 42 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
		1.2. Zapewnienie dzieciom opieki zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego
	2. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi rodzinnej pieczy zastępczej	2.1. Prowadzenie działalności edukacyjnej i upowszechniającej w celu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w szczególności poprzez akcje promocyjne, które szczegółowo opisane zostały w dalszej części opracowania
		2.2. Samodzielne organizowanie oraz prowadzenie szkoleń przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Prudniku, skierowanego do kandydatów chcących pełnić różne formy pieczy zastępczej - w tym dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Szkolenia będą odbywać się zgodnie z założeniami programu „Nowy Dom-Nowa Rodzina”, który został zatwierdzony przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej.
		2.3. Priorytetowe przyjmowanie dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego, do przedszkoli miejskich oraz zwolnienie opiekunów z pokrywania opłat stałych za świadczenia.
		2.4. Utworzenie rodzin pomocowych zabezpieczających opiekę tymczasową nad dziećmi, których rodzice zastępczy postanowili skorzystać z przysługującego im prawa urlopowego – przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu wśród rodziców zastępczych

	<p>3. Wsparcie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.</p>	<p>3.1. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.</p> <p>3.2. Priorytetowy dostęp rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego do usług poradni psychologiczno – pedagogicznych w celu dokonywania diagnoz psychofizycznych u dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą wszczęcie procesu adopcyjnego oraz u dzieci nowo przyjmowanych do pieczy zastępczej w celu określenia ich poziomu rozwojowego umożliwiającego rodzinie dostosowanie metodyki pracy edukacyjno wychowawczej z dzieckiem po traumie rozłąki.</p> <p>3.3. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka</p> <p>3.4. Współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z asystentem rodziny w celu określenia szans na powrót dziecka do rodziny pochodzenia naturalnego</p> <p>3.5. Organizowanie grup korekcyjno - kompensacyjnych, psychoedukacyjnych dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej i dzieci biologicznych osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą we współpracy z pedagogiem szkolnym</p> <p>3.6. Organizowanie wsparcia wolontaryjnego przy odrabianiu lekcji i organizowaniu czasu wolnego.</p> <p>3.7. Organizowanie oraz realizacja szkoleń podwyższających umiejętności i kompetencje osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą z uwzględnieniem potrzeb zgłaszanych przez rodziny zastępcze oraz w oparciu o dostrzegane problemy podczas wizyt w środowisku rodzinnym.</p> <p>7.7. Organizowanie szkoleń podwyższających umiejętności i kompetencje osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą.</p>
	<p>4. Zapewnienie rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka opieki pomocy psychologiczno- pedagogicznej oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.</p>	<p>4.1. Udzielanie pomocy psychologicznej oraz pedagogicznego wsparcia rodzinom zastępczym w celu rozwiązywania problemów opiekuńczo - wychowawczych. Poradnictwo odbywać będzie się w formie bezpłatnych indywidualnych spotkań, w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku. Dodatkowo psycholog do spraw pieczy zastępczej będzie również udzielał konsultacji indywidualnych i rodzinnych, świadczonych zarówno w siedzibie PCPR jak i w środowisku rodzinnym (jeśli sytuacja rodzinna będzie tego wymagać).</p>

		<p>4.2. Organizacja spotkań tematycznych skierowanych do opiekunów zastępczych, podczas których będzie możliwe omówienie bieżących spraw codziennych oraz przedyskutowanie nurtujących tematów. Tematyka spotkań, ich czas trwania oraz częstotliwość, uzależniona będzie od zainteresowania ze strony rodzin zastępczych oraz potrzeb dostrzeżonych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Prudniku.</p> <p>4.3. Praca z rodzinami biologicznymi pod kątem szans na ewentualny powrót do rodziny biologicznej, wyrażona przez szeroko rozumianą współpracę z asystentami rodziny zatrudnionymi przy OPS oraz kuratorami sądowymi.</p> <p>4.4. Wsparcie w zakresie organizacji dostępu do specjalistycznych poradni poprzez działania administracyjne oraz logistyczne, usprawniające oczekiwanie na np. miejsce w specjalistycznej poradni medycznej.</p> <p>4.5. Ocena funkcjonowania rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych zgodnie z wykładnią przepisów ujętych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.</p>
	<p>5. Promocja rodzicielstwa zastępczego, poprzez dotarcie do jak najszerszej grupy mieszkańców powiatu, zaistnienie w ich świadomości oraz pozyskanie nowych kandydatów na rodziców zastępczych, ze szczególnym uwzględnieniem niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych.</p>	<p>5.1. Szerzenie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez organizowanie imprez okolicznościowych, pikników np.: dzień rodzicielstwa zastępczego oraz różnych innych wydarzeń tematycznych o charakterze edukacyjno – integrująco promocyjnym.</p>
		<p>5.2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat opieki zastępczej poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ opracowanie i rozpowszechnianie ulotek informacyjnych wśród lokalnej społeczności powiatowej, gminnej, w zakładach pracy, szkołach itp. ➤ Opracowanie broszury informacyjnej o pieczy zastępczej ➤ współpraca z lokalną prasą, publikacje w prasie branżowej ➤ szeroko rozumiana współpraca z NGO które świadczą pomoc na rzecz dziecka i rodziny ➤ budowanie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny <p>5.3. Współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Prudniku ze środowiskiem prudnickich rodzin zastępczych, które poprzez swe zaangażowanie popularyzowałyby idee pieczy zastępczej wśród mieszkańców powiatu prudnickiego</p>

		5.4. rozwój pieczy zastępczej poprzez utworzenie stowarzyszenia rodzin zastępczych ziemi prudnickiej w ramach którego możliwe byłoby pozyskiwanie funduszy na realizację celów statutowych przewyższających możliwości powiatu, a tym samym organizatora rodzinnej pieczy zastępczej
		5.5. rozbudowa działu pieczy zastępczej na stronie internetowej
	6. Tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	6.1. Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej podnoszących kompetencje i kwalifikacje zawodowe
		6.2. Organizowanie zewnętrznej superwizji dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
	7. Zabezpieczenie finansowe zadań związanych z działalnością organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.	Finansowanie: a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu, b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz innych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
II. Doskonalenie instytucjonalne systemu pieczy zastępczej	1. Zintensyfikowanie pracy placówek opiekuńczo- wychowawczych w zakresie powrotu dziecka do rodziny naturalnej, umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej lub rodzinie przysposabiającej.	1.1. Przygotowanie i realizacja programów pracy z rodziną naturalną dziecka.
		1.2. Podejmowanie działań dotyczących uregulowania sytuacji prawnej dziecka oraz zgłoszenia informacji o tym dziecku do ośrodka adopcyjnego celem poszukiwania rodziny przysposabiającej.
		1.3. Podejmowanie działań na rzecz umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej.
	2. Realizacja polityki państwa w zakresie instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem.	2.1. Dostosowanie instytucjonalnego systemu pieczy zastępczej do obowiązujących przepisów prawa.
		2.2. Powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych.

III. Wsparcie wychowanków w pieczy zastępczej w procesie usamodzielniania.	1.Kształtowanie motywacji oraz kompetencji zawodowych i społecznych umożliwiających młodzieży uzyskanie zatrudnienia.	1.1. Wyrównywanie szans wchodzenia w dorosłe życie usamodzielnianym wychowankom, objęcie ich pomocą pedagogiczną, psychologiczną, prawną, socjalną, doradztwem zawodowym - diagnozowanie potencjału zawodowego młodzieży.
		1.2. Organizowanie warsztatów, szkoleń, umożliwiających wyposażenie młodzieży w umiejętności poruszania się na rynku pracy oraz nabywanie kompetencji społecznych.
		1.3. Organizowanie szkoleń zawodowych (kursów) umożliwiających zdobycie kwalifikacji zawodowych.
		1.4. Prowadzenie działalności informacyjnej dla młodzieży, która będzie wchodzić na rynek pracy, dotyczącej rynku pracy, ofert i form zatrudniania, możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych i zdobywania doświadczenia zawodowego.
	2.Podejmowanie działań edukacyjno-wychowawczych, umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie w dorosłym życiu.	2.1. Przygotowanie i realizacja programów edukacyjnych i profilaktycznych oraz umożliwienie wychowankom udziału w takich programach realizowanych przez podmioty zewnętrzne.
3.Udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych po opuszczeniu pieczy zastępczej.	3.1.Umożliwienie zamieszkania na czas określony w formach przejściowych- organizowanie mieszkań chronionych.	
	3.2.Przydział lokalu mieszkalnego z zasobów gminy.	
4.Wsparcie osób usamodzielnianych po opuszczeniu pieczy zastępczej	4.1.Objęcie opieką i wsparciem psychologiczno - pedagogicznym, w tym prowadzenia warsztatów, grup wsparcia dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Czuwanie nad realizacją programów usamodzielnienia, ich modyfikowaniu i dostosowanie do aktualnych potrzeb.	
IV. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu i przestępczość i wśród dzieci i młodzieży.	1. Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów dydaktycznych i wychowawczych.	1. Organizowanie pogadek tematycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, radzenia sobie ze stresem oraz agresją w partnerstwie z funkcjonariuszami policji ds. prewencji, na terenie powiatu prudnickiego.